

**Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування
Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту
Кафедра фінансів і економіки природокористування**

06-03-11

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної,
методичної та виховної роботи

О.А. Лагоднюк

“ _____ ” _____ 2016 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

РИНОК ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Рівне-2016 рік

Робоча програма з дисципліни „Ринок фінансових послуг” для студентів за спеціальністю 072 „Фінанси, банківська справа та страхування”. Рівне: НУВГП, 2016. – 14 с.

Розробник:

Кондрацька Н.М., к.е.н., доцент кафедри фінансів і економіки природокористування.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри фінансів і економіки природокористування

Протокол від 31 серпня 2016 року № 1

Завідувач кафедри

Л.В. Мельник

Схвалено науково-методичною комісією за спеціальністю 072 „Фінанси, банківська справа та страхування”

Протокол від 31 серпня 2016 року № 1

Голова методичної комісії

Л.М. Мельник

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань: 07 „Управління та адміністрування”	Дисципліна фахової підготовки (спеціалізації)	
Модулів – 2	Спеціальність: 072 „Фінанси, банківська справа та страхування”	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		5-й	6-й
Загальна кількість годин – 120 год.		Семестр	
		9-й	12-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 год. самостійної роботи студента – 6 год.	Рівень вищої освіти: магістр	Лекції	
		26 год.	2 год.
		Практичні, семінарські	
		14 год.	8 год.
		Самостійна робота:	
		80 год.	110 год.
		Вид контролю: екзамен	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання 33% до 67%;

для заочної форми навчання 8% до 92%.

2. Мета і завдання викладання дисципліни

2.1. Мета курсу: засвоєння знань з теоретичних та практичних аспектів управління фінансами за допомогою фінансових посередників та аналізу фінансових послуг.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни „Ринок фінансових послуг” є:

- набуття студентами теоретичних знань і практичних навичок щодо сутності фінансового посередництва, державного регулювання ринку фінансових послуг;
- вивчення особливостей функціонування різних фінансових інституцій, надання фінансових послуг, а також контролю та нагляду за діяльністю фінансових посередників;
- вивчення сутності та функцій, які виконує ринок фінансових послуг;
- визначення ролі держави та наукових засад побудови цього ринку як цілісного механізму перерозподілу фінансових ресурсів між державою, фізичними та юридичними особами;
- висвітлення основних напрямів державної політики у сфері регулювання фінансових відносин.

Предметом навчальної дисципліни є відносини, що виникають у процесі руху фінансових ресурсів між державною, юридичними і фізичними особами та опосередковуються спеціалізованими фінансовими інститутами.

2.2. Після вивчення даного курсу студенти повинні

знати:

- сутність та значення фінансових послуг;
- інституційну та сегментарну структуру ринку фінансових послуг;
- потреби споживачів та можливості їх задоволення на ринку фінансових послуг;
- методи ціноутворення на ринку фінансових послуг;
- специфіку державного регулювання відносин, що виникають на ринку фінансових послуг.

вміти:

- проводити порівняльний аналіз в галузі фінансових послуг;
- визначати конкурентні переваги кожного з видів послуг;
- виділяти негативні риси окремих видів фінансових послуг;
- формувати стратегії вибору виду фінансових послуг.

Вивчення дисципліни „Ринок фінансових послуг” базується на знаннях, отриманих з таких навчальних дисциплін, як „Методологія наукових досліджень”, „Фінансовий ринок”, „Фінансовий менеджмент”, а отримані

знання будуть використовуватись у подальшому при вивченні таких дисциплін: „Цінні папери і біржова діяльність”, „Управління фінансовою санацією підприємства”, „Проектне фінансування”.

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

Тема 1. Ринок фінансових послуг та його роль в економіці

Фінансовий ринок як сфера надання фінансових послуг. Нова парадигма на ринках капіталу. Загальне поняття фінансового посередництва. Учасники ринку фінансових послуг.

Тема 2. Види аналізу на ринках капіталу

Фундаментальний аналіз ринків капіталу. Технічний аналіз ринків капіталу. Кількісні методи торгівлі.

Тема 3. Теоретико-методологічні основи управління ризиком

Методи оцінки ризику на фінансовому ринку. Прогнозування фінансового ризику. Хеджування як метод управління фінансовими ризиками.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ МЕХАНІЗМ РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

Тема 4. Фінансові послуги кредитних спілок

Фінансові послуги кредитних спілок. Порядок створення та функціонування кредитних спілок. Формування та розподіл капіталу кредитної спілки.

Тема 5. Фінансові послуги на валютному ринку

Сутність та еволюція ринку форекс. Здійснення валютної торгівлі. Торгові платформи.

Тема 6. Фінансові послуги інститутів спільного інвестування

Сутність інститутів спільного інвестування. Види інституційних фондів. Управління активами інститутів спільного інвестування.

Тема 7. Фінансові послуги на ринку цінних паперів

Загальна характеристика та класифікація послуг на ринку паперів. Депозитарно-клірингові послуги. Організація торгівлі на ринку фінансових послуг. Діяльність з торгівлі цінними паперами.

Тема 8. Фінансові послуги на ринку позик

Лізингові послуги. Факторингові послуги. Діяльність ломбардів на ринку фінансових послуг.

Тема 9. Фінансові послуги з недержавного пенсійного забезпечення

Сутність та принципи недержавного пенсійного забезпечення в Україні. Діяльність недержавних пенсійних фондів на ринку фінансових послуг. Участь страхових компаній та банків в системі недержавного пенсійного забезпечення.

Тема 10. Регулювання ринку фінансових послуг

Світовий досвід регулювання ринку фінансових послуг. Міжнародні організації, що здійснюють регулювання ринків фінансових послуг. Формування та розвиток вітчизняної системи регуляторних інституцій

**4. Структура навчальної дисципліни
для студентів денної форми навчання**

№ п/п	Назви тем змістових модулів	Всього, год	в т.ч.		
			лекції	практичні	самостійна робота
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль I. Теоретико-методологічні засади організації та функціонування фінансового ринку					
1	Тема 1. Ринок фінансових послуг та його роль в економіці	13	4	1	8
2	Тема 2. Види аналізу на ринках капіталу	12	2	2	8

№ п/п	Назви тем змістових модулів	Всього, год	в т.ч.		
			лекції	практичні	самостійна робота
1	2	3	4	5	6
3	Тема 3. Теоретико-методологічні основи управління ризиком	12	2	2	8
Змістовий модуль 2. Функціональний механізм ринку фінансових послуг					
4	Тема 4. Фінансові послуги кредитних спілок	11	2	1	8
5	Тема 5. Фінансові послуги на валютному ринку	12	2	2	8
6	Тема 6. Фінансові послуги інститутів спільного інвестування	11	2	1	8
7	Тема 7. Фінансові послуги на ринку цінних паперів	14	4	2	8
8	Тема 8. Фінансові послуги на ринку позик	11	2	1	8
9	Тема 9. Фінансові послуги з недержавного пенсійного забезпечення	11	2	1	8
10	Тема 10 Регулювання ринку фінансових послуг	13	4	1	8
Всього		120	26	14	80

для студентів заочної форми навчання

№ п/п	Назви тем змістових модулів	Всього, год	в т.ч.		
			лекції	практичні	самостійна робота
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль I. Теоретико-методологічні засади організації та функціонування фінансового ринку					
1	Тема 1. Ринок фінансових послуг та його роль в економіці	13	1		12
2	Тема 2. Види аналізу на ринках капіталу	13		1	12
3	Тема 3. Теоретико-методологічні основи управління ризиком	13	1		12
Змістовий модуль 2. Функціональний механізм ринку фінансових послуг					
4	Тема 4. Фінансові послуги кредитних спілок	11		1	10
5	Тема 5. Фінансові послуги на валютному ринку	13		1	12
6	Тема 6. Фінансові послуги інститутів спільного інвестування	11		1	10
7	Тема 7. Фінансові послуги на ринку цінних паперів	13		1	12
8	Тема 8. Фінансові послуги на ринку позик	11		1	10
9	Тема 9. Фінансові послуги з недержавного пенсійного забезпечення	11		1	10
10	Тема 10 Регулювання ринку фінансових послуг	11		1	10
Всього		120	2	8	110

5. Практичні заняття

№ п/п	Назви тем практичних занять	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Вивчення генезису ринку фінансових послуг та його місця в економіці країн світу	1	2
2	Дослідження діяльності суб'єктів ринку фінансових послуг в Україні	-	-
3	Вивчення особливостей фінансового посередництва	1	2
4	Вивчення інституційної структури ринку фінансових послуг	-	-
5	Сегментація ринку фінансових послуг в Україні	-	-
6	Розрахунок ефективності фінансових послуг на грошовому ринку	2	1
7	Вивчення доцільності фінансових операцій на грошовому ринку	2	1
8	Розрахунок ефективності послуг на ринку позик	2	-
9	Вивчення доцільності укладання угод на ринку цінних паперів	2	-
10	Визначення ризиковості фінансових операцій	2	-
11	Вивчення інфраструктурного забезпечення ринку фінансових послуг	2	-
12	Дослідження напрямів державного регулювання та саморегулювання ринку фінансових послуг	-	2
Всього		14	8

6. Самостійна робота

№ п/п	Назви тем практичних занять	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Вивчення генезису ринку фінансових послуг та його місця в економіці країн світу	6	8
2	Дослідження діяльності суб'єктів ринку фінансових послуг в Україні	6	8
3	Вивчення особливостей фінансового посередництва	6	8
4	Вивчення інституційної структури ринку фінансових послуг	6	8

№ п/п	Назви тем практичних занять	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
5	Сегментація ринку фінансових послуг в Україні	6	8
6	Розрахунок ефективності фінансових послуг на грошовому ринку	6	10
7	Вивчення доцільності фінансових операцій на грошовому ринку	8	10
8	Розрахунок ефективності послуг на ринку позик	8	10
9	Вивчення доцільності укладання угод на ринку цінних паперів	8	10
10	Визначення ризиковості фінансових операцій	8	10
11	Вивчення інфраструктурного забезпечення ринку фінансових послуг	6	10
12	Дослідження напрямів державного регулювання та саморегулювання ринку фінансових послуг	6	10
Всього		80	110

7. Індивідуальне навчально-дослідне завдання

За результатами індивідуальної роботи студенти заочної форми готують контрольну роботу.

Контрольна робота виконується індивідуально згідно з варіантом. Зміст контрольної роботи передбачає більш глибоке ознайомлення студентів із вибраними питаннями. Порядок виконання, оформлення та захисту контрольної роботи описано у Методичних вказівках.

8. Методи навчання

При викладанні навчальної дисципліни „Ринок фінансових послуг” використовуються інформаційно-ілюстративний та проблемний методи навчання із застосуванням:

- лекцій у супроводі презентацій;
- відеофільмів та компакт дисків;
- розв'язання задач та кейсів;
- складання матриць та графічних схем;
- складання есе.

9. Методи контролю

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться у письмовій формі або за допомогою комп'ютерного

тестування. Контрольні завдання за змістовими модулями включають теоретичне запитання та дві здачі.

Контроль самостійної роботи проводиться:

з лекційного матеріалу – шляхом перевірки конспектів;

з практичних занять – з допомогою перевірки виконаних завдань.

Підсумковий контроль знань відбувається на іспиті у письмовій формі за екзаменаційними білетами, які включають два теоретичних питання та 15 тестів (одна правильна відповідь з трьох запропонованих) та двох задач.

Усі форми контролю включено до 100-бальної шкали оцінки.

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів та рекомендації з розподілу балів

Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності студента при оцінюванні результатів поточного та підсумкового контролів є такі:

- виконання всіх видів навчальної роботи, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни;
- глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних та додаткових рекомендованих літературних джерелах;
- вміння аналізувати явища, які вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку;
- характер відповідей на поставлені питання (чіткість, лаконічність, логічність, послідовність тощо);
- вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач;
- вміння аналізувати достовірність одержаних результатів.

Оцінювання результатів **поточної роботи** (завдань, що виконуються на практичних, семінарських, лабораторних, індивідуальних заняттях та консультаціях, результати самостійної роботи студентів) проводиться за такими критеріями:

Розрахункові завдання, задачі, лабораторні роботи, ситуаційні вправи, конкретні ситуації та інші завдання творчого характеру (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

0% – завдання не виконано;

40% – завдання виконано частково та містить суттєві помилки методичного або розрахункового характеру;

60% – завдання виконано повністю, але містить суттєві помилки у розрахунках або в методиці;

80% – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки (розмірності, висновки, оформлення тощо);

100% – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

10. Розподіл балів, присвоюються студентам денна форма

Модуль 1: Поточне тестування і СРС							Підсумковий тест (іспит)	Сума	
Змістовий модуль I			Змістовий модуль II				40	100	
20			40						
T1	T2	T3	T6	T7	T8	T9			T10
6	6	8	8	8	8	8			8

Шкала оцінювання

Сума балів за всі форми навчальної діяльності	Для іспиту
90 – 100	відмінно
82-89	добре
74-81	
64-73	задовільно
60-63	
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. Методичне забезпечення

Методичне забезпечення навчальної дисципліни включає: опорний конспект лекцій на паперовому носії, опорний конспект лекцій на електронному носії, методичні вказівки до проведення практичних занять, виконання самостійної роботи та друкований роздатковий матеріал, кейси (аналіз ситуацій).

13. Рекомендована література

Базова література

1. Ринок фінансових послуг : Навч. посіб / М.М. Буднік, Л.С. Мартюшева, Н.В. Сабліна. – К. : ЦУЛ, 2009. – 334 с.
2. Ходаківська В.П. Ринок фінансових послуг : Навчальний посібник / В.П. Ходаківська, О.Д. Данілов. – Ірпінь : Академія ДПС України, 2001. – 501 с.
3. Павлов В.І. Цінні папери в Україні: навчальний посібник / В.І. Павлов, І.В. Кривов'язюк [під редакцією І.І. Пилипенка, О.П. Жука] – К. : ІВЦ Держкомстату України, 2002. – 305 с.

Допоміжна література

4. Бердникова Т.Б. Оценка ценных бумаг : учебное пособие / Т.Б. Бердникова. – М. : ИНФРА, 2004. – 144 с.
5. Економіко-корпоративні основи підприємств : Навч. посібник / В.І. Павлов, І.І. Пилипенко, Н.В. Павліха, та інші. – К. : ІВЦ Держкомстату України, 2005. – 378 с.
6. Економічна енциклопедія : у трьох томах. Т3 / редкол. : С.В. Мочерний та інші. – К. : видавничий центр „Академія”, 2002. – 952 с.
7. Закон України „Про банки та банківську діяльність” № 2121-III від 07.12.2000 : із змінами станом на 09.01.2009 / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2001. – № 5-6. – С. 30.
8. Закон України „Про державне регулювання ринку цінних паперів” № 448/96-ВР від 30.10.1996 : із змінами станом на 08.01.2012 / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 1996. – № 51. – С.292 введений в дію Постановою Верховної Ради України № 475/96-ВР від 30.10.96 / Відомості Верховної Ради. – 1996. – № 51. – С. 293.
9. Закон України „Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг” № 2664-III від 12.07.2001 із змінами станом на 08.01.2012 / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2002. – № 1. – С. 1
10. Закон України „Про цінні папери та фондовий ринок” № 3480-IV від 23.02.2006 із змінами станом на 15.08.2012 / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2006. – № 31. – С.268.
11. Мозговий О.М. Фондовий ринок : Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. (спец «Менеджмент» і «Міжнародна економіка»). – К. : КНЕУ, 2001. – 96 с.
12. Маслова С.О. Ринок фінансових послуг : Навч. посіб.3-є вид., виправлене / С.О. Маслова, О.А. Опалов. – К. : Каравела, 2004. – 344 с.
13. Положення „Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг” затверджене Указом Президента України №1070/2011 від 23.11. 2011 р.

14. Положення „Про Національну комісію з цінних паперів та фондового ринку” затверджене Указом Президента України №1063/2011 від 23.11. 2011 р.

15. Рубцов Б.Б. Мировые рынки ценных бумаг / Б.Б. Рубцов. – М. : изво „Экзамен”, 2002. – 448с.

16. Солодкий М.О. Біржовий ринок / М.О. Солодкий. – К. : Джерела М, 2002. – 336 с.

17. Унінець-Ходаківська В.П. Ринок фінансових послуг : теорія і практика : навчальний посібник / В.П. Унінець-Ходаківська, О.І. Костюкевич, О.А. Лятамбор [Вид. 2-ге, доп. і перероб] – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 392 с.

18. Шелудько В.М. Ринок фінансових послуг : Навч. посіб. / В.М. Шелудько [2-ге вид., випр. і доп.]. – К. : Знання-Прес, 2003. – 535 с.

19. Merton R. Financial Innovation and the Management and Regulation of Financial Institutions. R. Merton. – NBER Working Paper 5096. Cambridge, Mas., April, .1995

20. Fundamentals of corporate finance. / Richard A. Barealey, Stewart C. Myers, Alan J. Marcus. – McGraw-Hill, Inc., USA, 1995. – p.107-128.

Електронні джерела

21. www.mifin.gov.ua – офіційний сайт Міністерства фінансів України.

22. www.ssmc.gov.ua – офіційний сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку.

23. www.dfp.gov.ua – офіційний сайт Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг.

24. www.ndu.gov.ua – офіційний сайт Національного депозитарію України

25. www.uaib.com.ua – офіційний сайт Української асоціації інвестиційного бізнесу.

13. Інформаційні ресурси

1. Стандарт вищої світи за спеціальністю 072 „Фінанси, банківська справа та страхування” за рівнем вищої освіти „магістр”, „спеціаліст”.

2. Наукова бібліотека НУВГП – м. Рівне, вул. Олекси Новака, 75 <http://nuwm.edu.ua/naukova-biblioteka> (інформаційні ресурси у цифровому репозиторії)

3. Обласна наукова бібліотека – м. Рівне, майдан Короленка, 6

Розробник:

к.е.н., доцент кафедри фінансів
і економіки природокористування

Н.М. Кондрацька